

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเนื้อหาตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความหมายและลักษณะรูปแบบการเรียนรู้
2. ความสำคัญและประโยชน์ของรูปแบบการเรียนรู้
3. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้
4. ประเภทของรูปแบบการเรียนรู้
5. เครื่องมือวัดรูปแบบการเรียนรู้
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. หลักการทางจิตวิทยา
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและลักษณะรูปแบบการเรียนรู้

จากการศึกษาเรื่องแบบการเรียนรู้ ได้มีผู้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

Page (1977 : 203) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นวิธีการที่บุคคลชอบใช้ในการแก้ปัญหาการคิดหรือการเรียนรู้ บางครั้งอาจเรียกว่า แบบการเรียนรู้ (Cognitive Styles)

Ostmoen (1981 : 27) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่าเป็นลักษณะหรือคุณภาพของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคลแตกต่างกันได้

Cranstan (1985 : 136 อ้างถึงใน คำพิบูลย์, 2532 : 20) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้ว่าเป็นวิธีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของผู้เรียน (Student response styles) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมและทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ การสอน ผู้สอน และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ส่วนแบบการคิด

เป็นการศึกษาทางจิตวิทยา จะศึกษาถึงแนวทางที่บุคคลชอบที่จะรับรู้และโต้ตอบสิ่งเร้าจะแตกต่างจากแบบการเรียนรู้ในด้านเกณฑ์ที่ใช้วัดผล

Canfield (1992 : 1 อ้างถึงใน วิกานดา แสนทวีสุข, 2539 : 11) รูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะของประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบมากที่สุด เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่จูงใจให้นักเรียนเลือกเรียน ตั้งใจเรียนและปฏิบัติได้ดีในวิชาที่ตนเรียนหรือศึกษาด้านอื่น ๆ

อัจฉรา ธรรมภรณ์ (2531 : 32) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้ไว้ว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะและวิธีการที่นักศึกษาชอบใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

คำริ กุลประสิทธิ์ (2532 : 20) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า เป็นวิธีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้านการเรียนการสอนของผู้เรียนด้วยวิธีการหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหา การคิด การเรียน และการมีสัมพันธ์ต่อบุคคลในสถานการณ์การเรียนการสอน

อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์ (2532 : 11) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้คือ วิธีการเรียนรู้หรือยุทธศาสตร์การเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ และการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนคิดและใช้ปฏิบัติเป็นประจำในการเรียนรู้

คำรง นิมมานพิสุทธิ์ (2535 : 16) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้ว่า เป็นลักษณะทางด้านสติปัญญา จิตใจ และร่างกายที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกปฏิสัมพันธ์และการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนซึ่งแตกต่างกัน

ประสาท อิศรปริดา (2538 : 176) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า เป็นลักษณะนิสัยหรือความชอบของแต่ละบุคคลในสถานการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นเรื่องที่จะพิจารณาว่าแต่ละบุคคลชอบเรียนที่ไหน เมื่อไหร่ และกับใคร เขาจะเรียนได้ดีในสภาพแวดล้อมใด และจะเรียนได้ดีโดยเงื่อนไขหรือเมื่อมีสภาวะทางร่างกายในลักษณะใด

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ คือลักษณะและพฤติกรรมทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและนำมาปฏิบัติมากที่สุด ทางด้านการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ และความรู้สึกจูงใจให้ตั้งใจเรียน ตลอดจนเรียนได้ผลดี

ความสำคัญและประโยชน์ของรูปแบบการเรียนรู้

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ กันดังนี้

Hunt (1981 : 647) กล่าวว่า ประโยชน์ของการค้นหารูปแบบการเรียนรู้ เป็นทางนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพกับผู้เรียน และการที่ได้รู้เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน จะช่วยเสนอแนะต่อครูผู้สอนที่จะจัดการเรียนที่เหมาะสม

Friedman and Alley (1984 : 80-81) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้ว่า ครูสามารถใช้รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเครื่องมือที่จะพบทางสร้างสรรค์ ในการที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ของแต่ละคนเพิ่มสูงขึ้น หรือเป็นการง่ายขึ้นที่ครูจะทำงานที่มีประสิทธิภาพกับผู้เรียน

Keefe (1984 : 61) ได้ชี้ประโยชน์ของการวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า เป็นนวัตกรรมทางการเรียนสอน เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางในการพิจารณาถึงกระบวนการเรียนการสอน นอกจากนี้แบบการเรียนรู้ยังสามารถบอกได้ว่า ผู้เรียนจะเรียนอะไร ได้ดีที่สุด เรียนด้วยวิธีการใด และสะท้อนให้เห็นการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลด้วย

Smith and RenZulli (1984 : 44 อ้างถึงใน จงกล พูลสวัสดิ์, 2541 : 10) กล่าวว่า ประโยชน์ของการเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับนักเรียนของตน

อัจฉรา ธรรมภรณ์ (2531 : 33-36) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนมีแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนจัดสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน ซึ่งทำให้เกิดผลดี คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีต่อโรงเรียนและเนื้อหาวิชา รวมทั้งแก้ปัญหาวินัยบางอย่างในชั้นเรียนได้

จากความสำคัญและประโยชน์ของแบบการเรียนรู้ข้างต้น สามารถที่จะสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ว่า การวิเคราะห์ถึงแบบการเรียนรู้ของนักเรียนหรือผู้เรียนนั้นจะทำให้ผู้สอนเข้าใจในตัวผู้เรียน และตระหนักถึงความแตกต่างของบุคคลของผู้เรียน และทราบถึงวิธีการของผู้เรียน ในการที่จะนำมาปรับปรุงวิธีการสอนของตนเองเพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนได้มีขึ้นอย่างเต็มประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่า แบบการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการที่ครูจะใช้ตัดสินใจในการวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะแบบการเรียนรู้การสอนของผู้เรียน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้

Grasha and Reichman (1975 : อ้างถึงใน อัจฉรา ชรรมาภรณ์, 2531 : 35) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้ คือ

1. ตัวแปรด้านกระบวนการคิด ได้แก่ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับวิธีการรู้ การรับรู้ การเข้าใจ เป็นต้น
2. ตัวแปรระหว่างบุคคล ได้แก่ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำหรือคนเด่นในกลุ่ม เป็นต้น
3. ตัวแปรทางด้านประสาทสัมผัส ได้แก่ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับวิธีการรับข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ด้วยการดู การฟัง การสัมผัส เป็นต้น
4. ตัวแปรภายในตัวบุคคล เช่น ความต้องการ แรงจูงใจ การคาดหวัง การตั้งเป้าหมายในการเรียน เป็นต้น
5. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สภาพของห้องเรียน การจัดที่นั่ง เวลาเรียน อุณหภูมิห้องเรียน เป็นต้น

Kemp (1985 : อ้างถึงใน วิริสิทธิ์ วงศ์วรรณ, 2542 : 15) ได้เสนอผลงานวิจัยสรุปได้ว่าการที่บุคคลจะมีการเรียนแบบใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1. หน้าที่สมอง ซึ่งแต่ละคนมีลักษณะการจำของสมองแตกต่างกัน
2. ภาวะของการเรียนรู้ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมาก กล่าวคือ ผู้เรียนแต่ละคนจะตอบสนองต่อภาวะการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน
3. แบบการคิดของการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

Geisert and Dunn (1991 : อ้างถึงใน จงกล พูลสวัสดิ์, 2541 : 13) อธิบายว่า ผู้เรียนจะมีรูปแบบการเรียนรู้แบบใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม (Environment) เช่น เสียง แสง อุณหภูมิ และการจัดที่นั่งในห้องเรียน
2. องค์ประกอบด้านสภาพอารมณ์ (Emotional) เช่น แรงจูงใจ ความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ
3. องค์ประกอบด้านสภาพสังคม (Sociological) เช่น การทำงานคนเดียว ทำงานเป็นคู่ ทำงานเป็นกลุ่ม ความต้องการบรรยากาศในการทำงานแบบเข้มงวดหรือเป็นกันเอง

4. องค์ประกอบด้านสภาพร่างกาย (Physical) เช่น สมรรถภาพทางกาย ความต้องการพักผ่อน การเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่เรียน ช่วงเวลาที่เรียนรู้ได้ดีที่สุด

5. องค์ประกอบด้านจิตวิทยา (Psychological) เช่น โลกทัศน์ ความถนัดในการใช้สมองซีกซ้าย บุคลิกลักษณะ เช่น เป็นคนสุขุมรอบคอบ หรือเป็นคนหุนหันพลันแล่น

Canfield and Lafferty (1992 : อ้างถึงใน บุญโรม สุวรรณพานู, 2545 : 17) ได้แยกองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียน 6 ด้าน ดังนี้

1. สภาพการเรียน (Academic condition) คือ ความต้องการสภาพการเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด เช่น ผู้เรียนบางคนสามารถเรียนได้ดีถ้าได้พูดคุย หรือการได้สร้างความสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อน เป็นต้น

2. โครงสร้างของการเรียน (Structural condition) ได้แก่ ความต้องการของข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ เช่น บางคนต้องการข้อมูลที่จัดระบบเป็นหมวดหมู่ บางคนต้องการข้อมูลที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ชัดเจน

3. การมุ่งสู่ความสำเร็จ (Achievement condition) ได้แก่ วิธีการนำตนเองไปสู่ความสำเร็จ เช่น ผู้เรียนบางคนจะวางเป้าหมายของตนเองแล้วพยายามทำให้ได้ตามที่ตั้งไว้ บางคนใช้วิธีการแข่งขันกับคนอื่น เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

4. วิชาเรียน (Content) คือ ความสนใจในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5. วิธีการเรียนรู้ที่ชอบ (Mode of preferred learning) คือ การฟัง การอ่าน หรือการลงมือปฏิบัติ

6. ระดับผลการเรียนที่คาดหวัง (Expectation of preferred learning) คือ ความคาดหวัง หรือความต้องการของแต่ละบุคคลต่อการปฏิบัติงานว่าอยู่ในระดับใด

นิภา ไชยภูมิ (2537 : 20) ได้สรุปงานวิจัยว่า องค์ประกอบที่ทำให้บุคคลมีรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน มีดังนี้

1. องค์ประกอบด้านชีวภาพ องค์ประกอบด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับสภาพด้านร่างกายของผู้เรียน ความแข็งแรงของร่างกาย ความต้องการอาหาร หรือความต้องการแสงสว่างในห้องเรียน

2. องค์ประกอบด้านภายในตัวบุคคล เกี่ยวข้องกับลักษณะต่าง ๆ ภายในจิตใจของผู้เรียน เช่น อึดมโนทัศน์ โลกทัศน์ ระดับความคาดหวัง แรงจูงใจ ความพยายาม เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่ง ได้แก่ สภาพแวดล้อมของห้องเรียน สภาพสังคมในห้องเรียน บรรยากาศในห้องเรียน เป็นต้น

4. องค์ประกอบด้านสภาพการศึกษา ซึ่งได้แก่ การจัดการเรียนการสอนของครูเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่จัดให้เรียน เป็นต้น

5. องค์ประกอบด้านกายภาพ ซึ่งได้แก่ สมรรถภาพทางด้านร่างกายของแต่ละบุคคล ความถนัดของบุคคล หน้าที่ของสมองซีกซ้ายซีกขวา เป็นต้น

ประเภทของรูปแบบการเรียนรู้

Richard Mann (1970 : อ้างถึงใน ปรีดา จินดาพอง, 2546 : 20-21) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษาในห้องเรียนเกี่ยวกับอารมณ์และทักษะ โดยแบ่งพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษาออกเป็น 8 แบบ ดังนี้

1. แบบยินยอม (The Compliant Student) นักศึกษาประเภทนี้จะมีความพึงพอใจการเรียนรู้ในชั้นเรียน พึงพอใจอาจารย์และเพื่อน ๆ ไม่เคยมีปัญหาใด ๆ กับตนเอง ทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และประสบผลสำเร็จ

2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Students) นักศึกษาลักษณะนี้มีเป็นจำนวนมาก อาจารย์ต้องให้ความสนใจและเห็นความสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาการเรียนเป็นอย่างยิ่ง นักศึกษาจะมีความวิตกกังวลสูงเกี่ยวกับการเรียน และรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถในการเรียนประกอ กับแรงกดดันจากภายนอก โดยเฉพาะผู้ปกครอง จะมีผลทำให้นักศึกษามีความกลัวและวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการเรียนของตนอยู่เสมอ

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) นักศึกษาประเภทนี้จะไม่มีความพึงพอใจในตนเอง เมื่อมีสิ่งผิดพลาดเกิดขึ้นจะลงโทษตนเอง และมักจะแยกตัวเองออกจากผู้อื่น

4. แบบอิสระ (The Independents) นักศึกษาประเภทนี้มักจะมีสติปัญญาดี มีความมั่นใจในตนเองสูง สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาที่เรียน และทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ เมื่อปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์และเพื่อน ๆ นักศึกษาต้องการที่จะทราบถึงความแตกต่างของบทบาทแต่ละคนอย่างชัดเจน

5. แบบวีรบุรุษหรือคนเก่ง (The Heroes) ส่วนใหญ่นักศึกษาประเภทนี้มักจะเป็นพวกเรียนเก่ง จะมีผลงานทั้งประเภทสร้างสรรค์และมีแนวคิดปฏิรูป บางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงได้ จะมีความภูมิใจในความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักศึกษาประเภทนี้พยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง โดยการแสดงออก

6. แบบปฏิปักษ์ (The Snipers) จะเป็นพวกที่มองโลกในแง่ร้าย ความภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับต่ำ มักจะทำให้อาจารย์โกรธโดยหาเหตุผลไม่ได้ มีแนวโน้มที่จะเป็นปฏิปักษ์ และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับอาจารย์

7. แบบแสวงหาความสนใจ (The Attention Seekers) นักศึกษาประเภทนี้จะมึบบทบาททางด้านสังคมมากกว่าสติปัญญา มักจะสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และเพื่อน ๆ เพื่อให้ชื่นชมตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูดคุย การแสดงตัว เล่าเรื่องตลกต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ และให้เพื่อนยอมรับ ทั้งนี้เพราะต้องการเบนความสนใจของเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนของตน

8. แบบสงบเงียบ (The Silent Students) นักศึกษากลุ่มนี้มีส่วนในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก ไม่ค่อยพูดและมักจะเงียบเฉย

Grasha and Reichman (1975 : อ้างถึงใน วิกานดา แสตนทวิสุข, 2539 : 17-19) ได้ศึกษาและแบ่งประเภทของรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนตามลักษณะบุคลิกภาพของผู้เรียนออกเป็น 6 ประเภท ซึ่งผู้วิจัยถือเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ด้วย Grasha และ Reichman ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้โดยสังเกตจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน และสังเกตจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนร่วมห้อง ซึ่งได้จำแนกรูปแบบการเรียนรู้และลักษณะของนักเรียนในแต่ละรูปแบบ ดังนี้ คือ

1. แบบอิสระ (Independent) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะเป็นคนที่ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบที่จะทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขาจะเรียนในเนื้อหาวิชาที่เขาารู้สึกว่าสำคัญ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก ผู้เรียนที่มีรูปแบบทางการเรียนลักษณะนี้ ครูควรให้ผู้เรียนได้มีการค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น การทำรายงาน การค้นคว้าจากห้องสมุด หรือจากการศึกษาด้วยตนเองจากตำรา แต่ครูควรให้ความช่วยเหลือและดูแลอยู่ห่าง ๆ หรืออาจให้คำแนะนำเป็นบางครั้งในเรื่องที่ยากหรือเรื่องที่ยังเข้าใจไม่กระจ่าง ส่วนใหญ่ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะเป็นพวกมีสติปัญญาสูง และมีความมั่นใจในตัวเองสูง จะมีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่าผู้อื่นอย่างชัดเจน

2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะเป็นคนที่ไม่สนใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน โดยทั่วไป เขาไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ร่วมกับเพื่อน ๆ และครู นอกจากนี้เขาจะไม่สนใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้ ครูควรมีบทบาทเป็นผู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกรูปแบบในการศึกษาหาความรู้ วิธีการเรียนที่ผู้เรียนสนใจ เช่น การศึกษาด้วยตนเองจากห้องสมุด วิดีโอเทป หรือเรียนเป็นกลุ่มย่อย 2-3 คน ถ้าผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูอาจให้ความช่วยเหลือโดยจัดให้ผู้เรียนที่เรียนดีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้เป็นผู้คอยช่วยเหลือ เช่น ให้ผู้เรียนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีรูปแบบทางการเรียนแบบหลีกเลี่ยงให้ได้นั่งกับผู้อื่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. แบบร่วมมือ (Collaborative) นักเรียนที่มีรูปแบบทางการเรียนแบบนี้จะเป็นคนที่มีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยการร่วมมือแสดงความคิดเห็น และความสามารถพิเศษของเขาและเพื่อน ๆ เขาพยายามที่จะร่วมมือกับครูและเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน เขาชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น เขามีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่ซึ่งเหมาะสำหรับการพบปะสังสรรค์ทางสังคมและเรียนรู้เนื้อหาวิชา นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือร่วมกันในการทำงาน ครูควรมีท่าทียอมรับและชื่นชมนักเรียนที่มีการแสดงที่ดีและเหมาะสม เพื่อเป็นการให้แรงเสริมแก่นักเรียน

4. แบบพึ่งพา (Dependent) นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้จะเป็นคนที่แสดงถึงความอยากรู้อยากเห็นน้อยมาก เป็นคนที่เรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น เขาจะเห็นว่าครูและเพื่อน ๆ คือแหล่งของความรู้และแหล่งที่จะสนับสนุนช่วยเหลือเขาได้ เขาพยายามที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถที่จะแนะนำเขาได้ และเขาต้องการที่จะรับคำสั่งหรือการบอกว่าจะต้องทำอะไร นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้ ครูควรให้ความช่วยเหลือกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดเองบ้าง เช่น อาจบอกเนื้อหาบางส่วนและให้นักเรียนได้ไปทำความเข้าใจหรือศึกษาต่อแล้วนำมาถาม หรืออาจจัดให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้ได้อยู่ในกลุ่มของเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แต่ครูต้องมีกติกาข้อตกลงชัดเจนว่า ให้นักเรียนช่วยเหลือกันและไม่ให้อาเปรียบเพื่อน เช่น การดูงานที่เพื่อนทำแล้วทำตาม โดยไม่ได้คิดเอง เป็นต้น

5. แบบแข่งขัน (Competitive) นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้จะเป็นคนที่เรียนรู้ด้วยการที่พยายามกระทำการต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขาจะมีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อน ๆ คนอื่นในชั้นเรียน เพื่อที่จะได้รับรางวัล เช่น ระดับคะแนนที่ดีกว่า หรือได้รับคำชมเชยจากครู เขาจะมองคู่มือหรือบรรยากาศในห้องเรียนว่าจะต้องมีการแพ้หรือชนะ และเขาจะต้องชนะเสมอ นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้ ครูจะช่วยโดยการให้นักเรียนได้พยายามเรียนโดยการแข่งกันกับตนเอง และอาจมีการให้คำชมเชยบางครั้ง เพื่อเป็นกำลังใจ ครูควรชี้แจงให้นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้ให้เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นมิตรต่อกัน จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างดี ภายในสังคมของห้องเรียน

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้จะเป็นคนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน เขาจะมีความรู้สึกชอบแม้จะอยู่นอกชั้นเรียน และชอบที่จะมีส่วนร่วมกับคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขามีความรู้สึกว่าเขาจะต้องมีส่วนร่วมมาก

ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่เขาจะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร หรือเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะสนุกไปกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน ครูควรจัดกิจกรรมเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติ เช่น การจัดนิทรรศการ การได้เวลาที่ครูอาจจัดกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนแต่นำเนื้อหาการเรียนการสอนมาประกอบ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

David Kolb (1984 : อ้างถึงใน เกื้อกูล ทาสิทธิ์, 2533 : 35) ได้จำแนกรูปแบบการเรียนรู้โดยยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (The Theory of experimental learning) เป็นหลัก ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 แบบ ดังนี้

1. แบบคิดออกนอกราย (Divergent) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นทางการใช้ประสบการณ์ ความรู้สึก การทำความเข้าใจกับประสบการณ์ที่ตนได้รับ ผู้เรียนแบบนี้มีความสามารถในการรับรู้และสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนมองเห็นภาพรวม จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย จะให้ความสนใจต่อบุคคล วัฒนธรรมต่าง ๆ

2. แบบดูดซึม (Assimilation) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการไตร่ตรองทำความเข้าใจในประสบการณ์ที่ตนได้รับ และการใช้เหตุผลความคิด เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรุปหลักการสนใจในทฤษฎีต่าง ๆ มีความสนใจในหลักการเชิงนามธรรมมากกว่า ไม่ชอบการลงมือปฏิบัติ ไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

3. แบบคิดเอกนัย (Convergent) เป็นแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เหตุผล ความคิด และนำความคิดไปทดลองปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปใช้ปฏิบัติ สามารถสรุปหาวิธีการที่ดีที่สุดที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เป็นผู้ที่ใช้เหตุผล ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่าบุคคล มักมีความสนใจเฉพาะเจาะจงในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4. แบบปรับปรุง (Accommodation) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการนำความคิดไปทดลองปฏิบัติและการแสวงหาประสบการณ์ ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติทดลอง มักทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว มีแนวโน้มที่จะแก้ปัญหาวัยวิธีการที่ตนคิดขึ้นเอง ชอบลองผิดลองถูก ชอบทำงานกับคนอื่น

Rita Dunn and Ken Dunn (1987 : อ้างถึงใน อรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2545 : 42-43) ได้แบ่งแบบการเรียนรู้ของนักเรียนออกเป็น 5 แบบ คือ

1. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการฟัง นักเรียนแบบนี้จะรับรู้ข้อมูลได้ดีด้วยการฟัง และมักใช้การพูดโต้ตอบมากกว่าการอ่าน ชอบฟังการบรรยาย การเล่าเรื่อง ชอบฟังเพลง และฟังเสียงที่มีระดับ และท่วงทำนองต่าง ๆ ได้ดี ชอบการอภิปราย พูดคุยกับเพื่อนนักเรียน

2. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการรับรู้ทางสายตา นักเรียนแบบนี้จะรับรู้ข้อมูลได้ดีด้วยการมองดูและการอ่าน จึงชอบดูแผนภูมิ แผนภาพ ออกแบบกราฟิกจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ นักเรียนกลุ่มนี้ยังเรียนรู้ได้ดีจากสี เพราะมันจะมีความหมายกับพวกเขา

3. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการสัมผัส นักเรียนแบบนี้จะรับรู้ข้อมูลได้ดีด้วยการสัมผัส และต้อง เช่น การเขียน การวาดภาพ การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ตรง หรือประสบการณ์รูปธรรม

4. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหว นักเรียนแบบนี้จะรับรู้ข้อมูลได้ดีด้วยการลงมือกระทำและด้วยการเคลื่อนที่ไปมา นักเรียนจึงชอบกิจกรรมที่มีความหมายและสัมพันธ์กับชีวิตจริง

5. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการสัมผัสและเคลื่อนไหว นักเรียนแบบนี้ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ชอบกิจกรรมบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง ชอบเดินไปมาในห้องอย่างอิสระ

McCarthy (1990 : อ้างถึงใน อรจรรย์ ฌ ตะกั่วทุ่ง, 2545 : 49-51) ได้อธิบายแบบการเรียนรู้ 4 แบบ และชนิดของกลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละแบบ แบบการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบ ได้แก่

1. นักจินตนาการ (The Imaginative Learner : Experiencing) นักเรียนแบบนี้ชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มักมีจินตนาการ ชอบเรียนรู้ด้วยความรู้สึก ครูต้องสอนสิ่งที่มีเหตุผลและเป็นประโยชน์กับชีวิต ลักษณะที่เหมาะสมกับนักเรียนแบบนี้ คือ ครูที่มีมนุษยสัมพันธ์และสนับสนุนส่งเสริมนักเรียน

2. นักคิดวิเคราะห์ (The Analytical Learner : Conceptualizing) นักเรียนแบบนี้สนใจการได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ชอบดู ชอบคิด ชอบสร้างความคิดรวบยอด แล้วสร้างรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นชอบกับข้อมูล และการบรรยายของครู

3. นักคิดด้วยสามัญสำนึก (The Common-Sense Learner : Applying) นักเรียนแบบนี้มักทดลองหรือลงมือกระทำจริงตามที่ตนเองคิด วิธีการเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนแบบนี้ คือ การทดลองและการแก้ปัญหา

4. นักเปลี่ยนแปลง (The Dynamic Learner : Creating) นักเรียนแบบนี้สนใจ การเรียนแบบลองผิดลองถูก ลงมือทำเพื่อให้ได้ประสบการณ์ ต้องการสอนตนเองและผู้อื่น ครูคือแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ชอบเสี่ยง และชอบค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ไม่ชอบทำตามกำหนดการหรือ วิธีการที่เคร่งครัด

Canfield (1992 : อ้างถึงใน นิภา ไชยภูมิ, 2537 : 33-35) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ไว้ 9 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสังคม (Social) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ชอบการปฏิบัติงานที่ต้องทำเพียงคนเดียว มักจะสร้างกลุ่มขึ้นมาเองตามความชอบเพื่อให้มีโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันหรือกับครูผู้สอน ชอบการเรียนรู้แบบอภิปรายเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และการทำงานเป็นทีม
2. กลุ่มประยุกต์ (Applied) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติเอง ชอบให้มีการสอนแบบฝึกปฏิบัติ ชอบการศึกษานอกสถานที่ และการทำงานในห้องทดลอง
3. กลุ่มอิสระ (Independent) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังโดยใช้จุดมุ่งหมายของตนเอง ต้องการให้ครูใช้เทคนิคการสอนแบบให้เด็กเรียนด้วยตนเองและชอบการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการควบคุมตนเอง
4. กลุ่มความคิดรวบยอด (Conceptual) ลักษณะของผู้เรียนในกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้การรวบรวมความคิด ชอบการอ่าน ไม่ชอบให้มีการสอนแบบลงมือปฏิบัติจริงหรือแบบเข้าสังคม
5. กลุ่มสังคมและความคิดรวบยอด (Social Conceptual) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันหรือกับครู ชอบกิจกรรมที่ต้องมีการใช้ภาษา หรือการใช้ความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล ชอบให้มีการสอนแบบที่ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการบรรยายและการอภิปราย ไม่ชอบการทำงานคนเดียวหรือการลงมือปฏิบัติจริง
6. กลุ่มกลาง (Neutral Preference) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพวกที่ไม่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่มุ่งใจให้เรียนในด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะ พวกนี้มีความสามารถโดยทั่ว ๆ ไป ชอบการสอนที่ใช้เนื้อหาและวิธีการแบบกว้าง ๆ หลาย ๆ อย่าง การทำให้นักเรียนพวกนี้เกิดความเอาใจใส่หรือเกิดความสนใจในบทเรียนจึงทำได้ค่อนข้างยาก
7. กลุ่มสังคมและการประยุกต์ (Social Applied) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและครูในกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติจริง ชอบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ ชอบการแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องทำคนเดียว หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ต้องการใช้การอ่านหรือการใช้ภาษา
8. กลุ่มอิสระและความคิดรวบยอด (Independent Conceptual) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังตามจุดมุ่งหมายของตนเอง ชอบใช้ความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล ชอบให้มีการสอนแบบให้อิสระในการอ่าน การค้นคว้าวรรณกรรม การวิจารณ์ ชอบกิจกรรมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการลงมือปฏิบัติจริง
9. กลุ่มอิสระและการประยุกต์ (Independent Applied) ลักษณะของผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังตามเป้าหมายของตนเอง ชอบเรียนในสิ่งที่สัมพันธ์กับการลงมือปฏิบัติจริง ชอบ

ทำงานในห้องทดลอง หรือการได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยไม่มีการควบคุม ไม่ชอบการทำงานที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ชอบการทำงานที่ต้องมีการใช้ภาษา หรือใช้ความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล

Silver, Strong and Perini (2000 : อ้างถึงใน อรรถวิทย์ ฌ ตะกั่วทุ่ง, 2545 : 51-52) ได้สร้างรูปแบบการเรียนรู้ 4 แบบ ตามทฤษฎีของ Carl และ Isabel Briggs Myers ดังนี้

1. ผู้เรียนที่เรียนด้วยการแสดงออก (Self-Expressive Learner) นักเรียนแบบนี้ชอบคิดสิ่งใหม่ ๆ คิดเรื่องซับซ้อน คิดแบบพลิกแพลง ชื่นชมครูที่อำนวยความสะดวกในการเรียน และเปิดโอกาสให้เลือกรูปแบบที่ชอบ นักเรียนแบบนี้มักเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ
2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยความรอบรู้ (Mastery Learner) นักเรียนแบบนี้มักสังเกต บรรยาย จดจำ และลงมือทำสิ่งใหม่ เพื่อให้มีความรอบรู้ ชื่นชมกับครูที่ให้ความรู้และให้ลงมือทำจริง พวกเขาจะชอบพัฒนาทักษะที่ทำให้เกิดความรอบรู้
3. ผู้เรียนที่เรียนด้วยความเข้าใจ (Understanding Learner) นักเรียนแบบนี้ชอบการสรุป จำแนก เปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่าง และค้นหาสาเหตุของสิ่งต่าง ๆ ชื่นชมกับครูที่ให้ความรู้ เพื่อพวกเขาจะได้ค้นคว้าเจาะลึกให้ได้คำอธิบาย และเหตุผล นักเรียนแบบนี้จะคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ และค้นคว้าให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์
4. ผู้เรียนที่เรียนด้วยการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Learner) นักเรียนแบบนี้มักชอบเข้าสังคม พูดคุยเรื่องของตัวเอง มักเห็นอกเห็นใจและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ชื่นชมครูที่เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาเข้ากับเรื่องของตัวเอง เพราะทำให้สิ่งที่เรียนมีความหมายกับพวกเขามากยิ่งขึ้น

เครื่องมือวัดรูปแบบการเรียนรู้

เครื่องมือวัดรูปแบบการเรียนรู้ที่มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาสร้างไว้สรุปได้ดังนี้ (Curry, 1991 : 253-254)

1. Student Learning Style Scale ของ Grasha และ Reichman ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 60 ข้อ เป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอน และต่อสภาพทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่จำแนกผู้เรียนออกเป็น 6 แบบ ได้แก่ แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ และแบบแข่งขัน
2. Learning Preference Inventory ของ Rezler และ Rezmovic ประกอบด้วยคำถาม 15 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อจะมีข้อความย่อย ๆ 6 ข้อ และให้ผู้เรียนจัดลำดับ 6 ข้อย่อยนี้ตามความเป็นจริงเป็นแบบสำรวจที่ถามเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบใช้ และสภาพทางการเรียนที่ผู้เรียนต้องการเป็นแบบ

สำรวจที่จำแนกผู้เรียนออกเป็น 3 แบบ คือ แบบต้องการเรียนตามลำพัง แบบต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และแบบต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับครู

3. Inventory of Learning Process ของ Schemeck ประกอบด้วยคำถาม 62 ข้อ ที่ให้ผู้เรียนตอบว่าถูกหรือผิด เป็นคำถามที่ประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเรียน และกระบวนการจัดลำดับความคิดที่ผู้เรียนใช้ในการรับข้อมูลใหม่ ๆ เข้ามาเพื่อการเรียนรู้ เป็นแบบสำรวจที่ศึกษาผู้เรียน 4 ด้าน คือ การวิเคราะห์ - สังเคราะห์ วิธีการเรียน ความคงทนของข้อมูล และความละเอียดละอในการปฏิบัติงาน

4. Learning Style Inventory ของ Kolb ประกอบด้วยคำถาม 32 ข้อ จำแนกผู้เรียนออกเป็น 4 ลักษณะ ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของเขา ซึ่งได้แก่ลักษณะประสบการณ์เชิงรูปธรรม ลักษณะการไตร่ตรอง ลักษณะสรุปเป็นหลักการนามธรรม และลักษณะการทดลองปฏิบัติจริง

5. Learning Style Inventory ของ Canfield (1992 : อ้างถึงใน นิภา ไชยภูมิ, 2537 : 25) ประกอบด้วยคำถาม 30 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อจะประกอบด้วยข้อความ 4 ข้อย่อย แล้วให้ผู้เรียนจัดลำดับข้อย่อยทั้ง 4 ตามลำดับความเป็นจริง เป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มุ่งใจให้นักเรียนเลือกเรียน 4 องค์ประกอบ คือ สภาพการณ์การเรียน ขอบเขตความสนใจ วิธีเรียน และระดับความคาดหวัง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ หรือความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ซึ่งเป็นผลของการกระทำที่ต้องอาศัยความสามารถทั้งทางด้านสติปัญญา และทางด้านร่างกายจึงทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องผลสัมฤทธิ์ไว้หลายคน เช่น Good and Brophy (1977 : 346 - 348 , อ้างถึงใน ชญานิชฐ์ พุกเถื่อน, 2536 : 13) ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า บุคคลบางประเภทอาจประสบความสำเร็จได้มากกว่าคนอื่นทั้ง ๆ ที่มีความเฉลียวฉลาด และมีทักษะทางกายภาพที่คล้ายคลึงกันแต่นักจิตวิทยาบางท่านก็เชื่อว่าอาจเป็นเพราะบุคคลนั้นมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลอื่น หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าการประสบความสำเร็จเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการดำเนินชีวิตมากกว่าเป้าหมายอื่น ๆ ของบุคคลโดยที่แมคเคลแลนด์ (McClland) เป็นผู้หนึ่งที่สนใจศึกษาเรื่อง ความต้องการประสบความสำเร็จของบุคคล โดยใช้

แบบทดสอบ Thematic Apperception (TAT) เป็นเครื่องมือในการวัดความต้องการในการประสบความสำเร็จของบุคคล ผลการศึกษาพบว่าผู้ทดสอบที่ทำคะแนนได้สูงมีแนวโน้มที่จะกำหนดเป้าหมายและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเร็วก่อนข้างสูง

Eysenck และ คณะ (1972 : 6) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถของร่างกายหรือสมอง

Good (1973 : 7) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ คือ “การทำให้สำเร็จ (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพทางการกระทำในทักษะที่กำหนดให้หรือในด้านความรู้” ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้ คะแนนที่ได้จากงานที่ครอบคลุมหมายให้ หรือทั้งสองอย่าง

Anastasi (1982 : 148) กล่าวว่าไว้พอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา และองค์ประกอบทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา อันได้แก่องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม แรงจูงใจ และองค์ประกอบทางด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สติปัญญา

ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนเฉพาะตัวของบุคคล โดยตัวชี้บ่งถึงความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการ ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ (Nontesting Procedures) เช่น จากการสังเกตหรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน (School Grade) ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลาประเมินอันยาวนาน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (Published Achievement Test) และพบว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไป มักจะอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากทางโรงเรียน เนื่องจากให้ผลเป็นที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าเพราะอย่างน้อยก่อนการประเมินผลการเรียนของนักเรียนครูจะต้องพิจารณา องค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายด้าน จึงย่อมดีกว่าการแสดงความขนาดของความล้มเหลวหรือความสำเร็จทางการเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่ว ๆ ไปเพียงครั้งเดียว

ซึ่งความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ได้มีนักการศึกษาของไทยกล่าวไว้ ดังนี้

ชวาล แพร์ตกุล (2516 : 15) กล่าวสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จด้านความรู้ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมอง นั่นคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วยสิ่งสำคัญ อย่างน้อยสามสิ่งคือ ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ

เดโช สวานานนท์ (2520 : 3) กล่าวสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายามจากการลงแรง เพื่อมุ่งในจุดหมายปลายทางที่ต้องการ หรืออาจหมายถึงระดับของความสำเร็จที่ได้รับในแต่ละด้านโดยเฉพาะ หรือระดับความสำเร็จที่ได้รับโดยทั่ว ๆ ไป

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 89) กล่าวสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หรือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคล อันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจากการสอน

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พุทธศักราช 2530 (2530 : 529) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า หมายถึง ผลสำเร็จ

กระทรวงศึกษาธิการ (2533 : 23) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จความสามารถในการกระทำใด ๆ ที่ต้องอาศัยทักษะหรือความรู้ในวิชาหนึ่งวิชาใดได้โดยเฉพาะ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544 : 125) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านไป แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์จึงเป็นแบบสอบที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น (what person has learned) จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้นั้น สิ่งที่มีจุดมุ่งหวังจึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นความรู้หรือทักษะบางอย่าง (ส่วนใหญ่จะเน้นทักษะทางสมองหรือความคิด) อันบ่งบอกถึง สถานภาพของการเรียนรู้ที่ผ่านมา หรือสภาพการเรียนรู้ที่บุคคลนั้นได้รับ

จากความหมายดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามมาก ทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา แสดงออกในรูปของคะแนน หรือเกรดเฉลี่ยสะสม ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

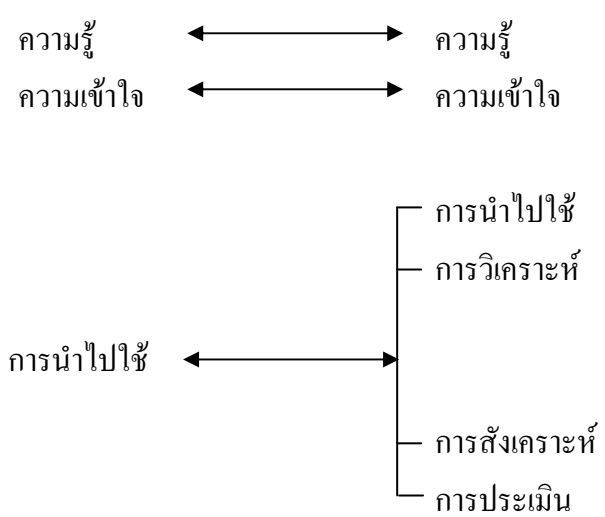
ความหมายของคำว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชวาล แพร่ตกุล (2518 : 111-112) ได้กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง การวัดความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ที่ได้รับจากประสบการณ์ทั้งปวง ทั้งจากโรงเรียนและจากที่บ้าน ยกเว้นการวัดทางร่างกาย ความถนัด และทางบุคลิกกับสังคม

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบนั้นมุ่งที่จะวัดความสำเร็จในการวัดความสำเร็จในวิชาการเป็นส่วนใหญ่ และมักจะมีคำถามที่ให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอ (Paper and Pencil Test) กับชนิดให้นักเรียนปฏิบัติจริง (Performance Test) ดังที่เรียกว่าข้อสอบ

ภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัตินั่นเอง และข้อสอบที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสมัยนี้ก็มุ่งที่จะวัดว่าเด็กสามารถเก็บความรู้ (จำ) ไว้ในตัวได้มากเท่าใด

โกวิท กระจำง (2522 : 15-16) ได้กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนด้านพุทธิศึกษา ซึ่งเป็นการวัดผลตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการระลึกได้ (Recall) การจำได้หรือรู้จัก (Recognition) และพัฒนาการของความสามารถทางสติปัญญา (Intellectual Ability) ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ทางด้านสติปัญญา ว่าควรจะได้พิจารณาจากการจำแนกพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ Bloom และ คณะ (1971 : 110-112) ได้กำหนดไว้ 6 ด้านด้วยกัน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล แต่การจำแนกไว้ 6 ด้านนี้ ปรากฏว่าในเวลาต่อมาประสบความยุ่งยากในการที่จะกำหนด และจำแนกวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน อนึ่งเพื่อช่วยในการเขียนข้อทดสอบ และจำแนกข้อสอบได้สะดวกยิ่งขึ้นจึงควรลดให้เหลือเพียง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการระลึกได้ในเนื้อหาต่าง ๆ ด้านความเข้าใจ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการแปลความ ตีความ ขยายความ และด้านการนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถหรือกิจกรรมทางสมอง (Intellectual Activity) ต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อนกว่าความเข้าใจธรรมดา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับที่จำแนกไว้เดิม 6 ด้าน ก็จะได้ดังนี้ คือ

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Presscott (1961 : อ้างถึงใน อุบลวรรณ บัวอ่อน, 2537 : 13-14) ได้สรุปถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ข้อบกพร่องของร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย
2. องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-มารดา บิดา-มารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตร และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรม และฐานะทางบ้าน
4. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน
5. องค์ประกอบทางพัฒนาการแห่งตน ได้แก่ สถิติปัญญา ความสนใจ เจตคติ และแรงจูงใจ
6. องค์ประกอบด้านการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงอารมณ์

Presscott กล่าวว่า ทั้ง 6 ประการนี้ มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน บางองค์ประกอบเป็นสิ่งที่ส่งเสริม บางองค์ประกอบเป็นสิ่งที่เป็อุปสรรคต่อการเรียน ย่อมทำให้นักเรียนไม่อาจใช้ความสามารถได้เต็มตามศักยภาพของตน

Klausmeir (1961 : 27-33) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากจะเกิดกับตัวนักเรียน และตัวครูผู้สอนแล้ว ยังมีองค์ประกอบด้านอื่น ๆ อีก เช่น บ้าน สภาพแวดล้อม การศึกษาส่วนตัวของนักเรียน เป็นต้น ซึ่งพอจะสรุปองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 6 ประการดังนี้

1. ลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย วุฒิภาวะที่เกี่ยวข้องทางจิตและความสามารถที่เกี่ยวข้องทางสติปัญญา วุฒิภาวะทางร่างกาย และความสามารถที่เกี่ยวข้องทางทักษะพิสัย ลักษณะจิตพิสัย ได้แก่ ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ ค่านิยม และการแสดงออกทางอารมณ์ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตน การรับรู้ในสถานการณ์ อายุ และเพศ
2. ลักษณะของผู้สอน ประกอบด้วย สถิติปัญญา รวมทั้งความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาการเรียนรู้อ่านนิยม ความสามารถทางทักษะพิสัย ลักษณะทางด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และการแสดงออกทางอารมณ์ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง การรับรู้ในสถานการณ์ อายุ และเพศ

3. พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอน ประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์ทางพุทธิพิสัยกับการใช้ภาษา ทักษะพิสัยกับการกระทำ และจิตพิสัยกับความรู้สึกลึก

4. ลักษณะของกลุ่ม ประกอบด้วย จำนวนสมาชิก โครงสร้าง เจตคติ ความสัมพันธ์ และการเป็นผู้นำภายในกลุ่ม

5. สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรม เช่น อาณาบริเวณ สื่อการเรียนการสอน โสตทัศนูปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ในการเรียนรู้ และฝึกทักษะต่าง ๆ

6. แรงผลักดันภายนอก ประกอบด้วย สภาพการณ์ที่มีผลต่อนักเรียนตั้งแต่วัยแรก ๆ เป็นแรงผลักดันภายนอกโรงเรียนที่มีผลต่อบุคลิกภาพ การแสดงพฤติกรรมในชั้นเรียน ตลอดจนเจตคติต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ บ้าน สภาพของเพื่อนบ้าน อิทธิพลทางวัฒนธรรม โดยทั่วไป เป็นต้น สภาพการณ์ที่เป็นแรงผลักดันภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา เช่น ครูผู้สอน นักจิตวิทยา และครูที่ปรึกษา เป็นต้น การจัดรูปแบบการบริหารโรงเรียน เช่น การจัดจำนวนคาบเรียน การจัดครูเข้าสอน เป็นต้น การจัดหลักสูตรและแบบเรียน สำหรับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน ความคาดหวัง และการสนับสนุนจากชุมชน เป็นต้น

Bloom (1976 : 175) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวัฒนธรรม มี 3 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมทางด้านความรู้ความคิดของนักเรียน (Cognitive Entry Behaviors) หมายถึง ความสามารถในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยความถนัดและความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน

2. คุณลักษณะด้านจิตใจ (Affective Entry Characteristics) หมายถึง สภาพการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติต่อเนื้อหาวิชา สถาบัน และระบบการเรียน การยอมรับความสามารถของตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้อาจเปลี่ยนแปลงหรือคงอยู่ได้

3. คุณภาพการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง ประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และการรับรู้ผลสะท้อนกลับของการกระทำว่าถูกต้องหรือไม่

องค์ประกอบทั้ง 3 ลักษณะนี้ พฤติกรรมทางด้านความรู้ ความคิดของผู้เรียนมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนได้ 50 เปอร์เซ็นต์ การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยและด้านคุณภาพการสอน มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน คือ 25 เปอร์เซ็นต์ การ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความรู้ ความคิด รวมกับคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ 65 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อรวมตัวแปรทั้ง 3 ด้านเข้าด้วยกัน จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 90 เปอร์เซ็นต์

Madsen (1983 : 3-5) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดผลสัมฤทธิ์ไว้คล้ายกัน ดังต่อไปนี้

1. ในด้านตัวครู ผลที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์จะบอกว่า การสอนของครูมีประสิทธิภาพหรือไม่ นอกจากนี้ครูจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นด้วยว่า มีข้อบกพร่องในด้านใดบ้าง ซึ่งจะเป็แนวทางสำหรับครูในการปรับปรุงข้อสอบต่อไป
2. ในด้านตัวนักเรียน การทดสอบผลสัมฤทธิ์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าครูจัดสอบเป็นระยะ ๆ เพราะนักเรียนจำเป็นต้องเอาใจใส่การเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ผลจากการสอบจะช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงระดับความสามารถของตนเอง และรู้ว่าจะต้องปรับปรุงตนเองในด้านใดบ้าง ทั้งยังช่วยสร้างทัศนคติในทางบวกแก่นักเรียนได้ คือ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จในการเรียน

หลักการทางจิตวิทยา

ครูซึ่งมีลักษณะทางจิตวิทยาดีย่อมจะสามารถสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่า เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ Lesser (อ้างถึงใน วิกานดา แสตนทวิสุข, 2539 : 30) เป็นผู้หนึ่งในจำนวนหลายๆ คนที่มองเห็นว่า ความก้าวหน้าในการสอนจะเกิดขึ้นได้ ด้วยการจัดให้ครูได้รับความรู้ หรือได้อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องหลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ และการนำไปใช้ในชั้นเรียน ดังนั้น การให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางจิตวิทยา และสามารถนำไปใช้ได้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้น จึงมีความสำคัญมากที่ผู้สอนควรเข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนการสอน เพื่อผู้สอนจะได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เหมาะสม ซึ่งประมวลได้ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual difference) เนื่องจากการเรียนรู้เป็นเรื่องของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งระดับสติปัญญา ความสามารถ และวิธีการเรียน ฉะนั้นในการเรียนการสอนจึงต้องคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยผู้สอนหาวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน คอยเสริมกำลังใจ ให้ความสนใจ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน
2. ความพร้อม (readiness) คือ สภาพความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสนใจและความรู้พื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้

องค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ และความรู้พื้นฐาน หรือ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2.2 องค์ประกอบภายในสถาบันการศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรม วิธีการสอน ผู้สอน และสภาพแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไป เป็นต้น

ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรคำนึงถึงความพร้อมเพราะจะทำให้การเรียนของผู้เรียนก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีความสนใจและความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี

3. การรับรู้ (perception) หมายถึง กระบวนการซึ่งสมองแปลความหมายข้อมูล ที่ได้จากการสัมผัสของร่างกายกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าภายนอก ให้เป็นสิ่งที่มีความหมาย การรับรู้จะดีขึ้นถ้ามีประสบการณ์เดิมมาก่อน เพราะจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

4. การจูงใจ (motivation) เป็นหัวใจสำคัญในการที่จะผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม กำหนดแนวทาง และมีความพยายามในการทำภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จ ไปด้วยดี เช่น ผู้เรียนจะเรียนได้ดีขึ้นเมื่อมีแรงจูงใจที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะแรงจูงใจของผู้เรียนมีส่วนช่วยโดยตรง ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างความพร้อมในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้นผู้สอนจึงต้องสังเกตและทำความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อหาวิธีการส่งเสริมการจูงใจในทิศทางที่พึงปรารถนาและเหมาะสม

5. การถ่ายโยงและการสะสม (transfer and retention) การเรียนรู้จะมีประโยชน์ ถ้าผู้เรียนสามารถสะสมสิ่งที่เรียนไว้เพื่อใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ การเรียนรู้สิ่งที่มีความหมาย จะช่วยให้มีการสะสมได้ดีและการถ่ายโยงจะดีขึ้น เมื่อสิ่งที่เรียนมาแล้วมีความสัมพันธ์ หรือคล้ายคลึงกับสถานการณ์ใหม่ ดังนั้นผู้สอนจึงควรใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสะสมสิ่งที่เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์

6. การเรียนรู้ทางพุทธิพิสัย (cognitive learning) อาศัยกระบวนการทางสมองในการคิดหาสาเหตุ ประเมินผลและสร้างจินตนาการ จึงเป็นการเรียนที่ประกอบด้วย การเข้าใจ การสร้างความคิดรวบยอดและการจำ การเรียนต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสภาพและโอกาสต่าง ๆ ฉะนั้นจึงต้องพิจารณากระบวนการทางสมองของผู้เรียน โดยเฉพาะวิธีแก้ปัญหา การวิเคราะห์ และการคิดหาเหตุผล

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังที่กล่าวเพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน การจัดกิจกรรมควรมีการจัดกิจกรรมหลาย ๆ แบบ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการสอนแต่ละเรื่องไม่ควรจะยึดวิธีสอนใดเป็นวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว และผู้สอนควรคำนึงถึง

ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การจัดการสอนหลาย ๆ รูปแบบก็เพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

Lex (1975 : 6093-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในมลรัฐอินเดียนา (Indiana) โดยใช้วิธีเรียนต่างกัน คือ กลุ่มทดลองเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม (Group Dynamics หรือ Non-structured Group Experience) ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนแบบเดิม ผลการทดลองปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทั้งสองนี้ แต่นักศึกษาในกลุ่มทดลองรู้สึกพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ และชอบการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มนี้มาก เพราะมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็นของตนเองและรู้สึกเป็นอิสระในการเรียน

Show and Burt (1975 : อ้างถึงใน จินตนา ยูนิพันธ์, 2527 : 51) ศึกษาลักษณะการเรียนของนักศึกษา กับ โครงสร้างลักษณะการเรียนตามรายวิชา มีข้อค้นพบว่า ลักษณะการเรียนของนักศึกษา จะมีความแตกต่างกัน 2 แบบ คือ

1. นักศึกษาที่ศึกษาได้ดี ในสภาพการณ์ที่มีโครงสร้างชัดเจน การเรียนการสอนขึ้นอยู่กับผู้สอน รวมทั้งเชื่อฟังและคล้อยตามผู้สอน มีความรู้สึกกังวลว่าจะต้องพบปะกับผู้สอนเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการเรียนการสอน มีความต้องการที่จะรู้เกณฑ์ของผู้สอนและขึ้นอยู่กับผู้สอนในการที่จะบอกความสำคัญ หรือความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้อที่จะเรียน

2. นักศึกษาที่ศึกษาได้ดีในสภาพการณ์ที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นได้ คือ ผู้เรียนจะตัดสินใจในการเลือกกระบวนการศึกษาเป็นของตนเอง ไม่สนใจหรือบางครั้งอาจจะต่อต้านผู้สอน ชอบที่จะเลือกความสำคัญของแต่ละหัวข้อที่จะเรียน และชอบที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

Torgrude (1980 : 1435-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของแบบบุคลิกภาพและประสบการณ์ในอาชีพกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนทางการศึกษา และทำงานเกี่ยวกับสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก 300 คน จาก 2 สาขาวิชาที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม แบบสอบถามที่ใช้ต้องการวัดการพัฒนาคูณลักษณะของนักศึกษา 3 แบบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพทางการศึกษาและลักษณะของการอาชีพจากการศึกษาพบว่า

บุคลิกภาพและรูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน คุณลักษณะทางการศึกษาและประสบการณ์ทางด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว

Ostmoe (1981 : 27-30) ได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี ถึงแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ใน 28 แบบ ที่นักศึกษาเคยมีประสบการณ์เรียนรู้มา ผลปรากฏว่านักศึกษาชอบการเรียนรู้ที่มีลักษณะตามแผนการเรียนรู้และการเรียน โดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนวทาง

Yosoff (1983 : 2304-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มนักศึกษาชาวมาเลเซียที่ลงทะเบียน ณ มหาวิทยาลัยอิลินอยส์ โดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของโคลบ (Kolb's Learning Style Inventor) เขาค้นพบว่า พฤติกรรมที่พยายามหลีกเลี่ยงความล้มเหลวมีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่มีลักษณะเห็นได้ชัด ส่วนพฤติกรรมที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมระดับชั้นปี และสาขาวิชาเรียน เป็นตัวประกอบที่มีนัยสำคัญในความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและรูปแบบการเรียนรู้ และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างที่จะเป็นอิสระจากรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผลจากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญบางอย่าง ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรูปแบบการเรียนรู้เมื่อวิเคราะห์โดยองค์ประกอบต่าง ๆ

Coker (1984 : 2373-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการสอน 2 แบบ แบบหนึ่งเป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนมีการเรียนแบบอิสระ (independent style learning) ส่วนอีกแบบหนึ่งเป็นแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา (dependent style learning) กับการคิด 3 แบบ วิธีการสอนของครูที่ผู้เรียนชอบ และผลการเรียนปลายภาค โดยศึกษาจากนักศึกษาพยาบาล 2 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้เป็นรูปแบบทดสอบการคิด (cognitive style tests) โดยกลุ่มแรกถูกสอนด้วยวิธีการสอนแบบพึ่งพาหรือขึ้นอยู่กับครูผู้สอน กลุ่มที่สองถูกสอนด้วยวิธีการสอนแบบอิสระที่ให้ตัดสินใจด้วยตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาพยาบาลมีแบบการเรียนรู้ที่อิสระและแบบการเรียนรู้ที่พึ่งพาในเปอร์เซ็นต์ที่เท่ากัน นักศึกษาพยาบาลมีผลการเรียนที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย และวิธีการสอนของครูที่ผู้เรียนชอบจะเป็นวิธีสอนแบบอิสระ และค่าเฉลี่ยของผลการเรียนแบบอิสระมีนัยสำคัญกว่าผู้เรียนแบบพึ่งพา

Tenore (1984 : 1697-A) ได้ทำการวิจัย เรื่องการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการคิดและรูปแบบการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบวัดรูปแบบการคิด Group Embedded Figures Test แบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ Kolb's Learning Style Inventory และแบบสำรวจการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ Tenore Learning Style Assessment Inventory ผลการวิจัยพบว่าเครื่องมือวัดรูปแบบการคิดและรูปแบบการเรียนรู้ทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน

Cranstan and McCort (1985 : 136-138) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเปรียบเทียบรูปแบบการคิดกับรูปแบบการเรียนของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี จุดมุ่งหมายของการศึกษาเรื่องนี้เพื่อจะอธิบายว่าระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนพยาบาลจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่วัดด้วยรูปแบบการคิดของฮิลล์ (The Modified Josep Hill Cognitive Style Map) กับกลุ่มที่วัดด้วยเครื่องมือวัดรูปแบบการเรียนของ Grasha และ Reichman (The Grasha Reichman Student Learning Styles Scales) ตัวอย่างการศึกษาเป็นนักเรียนพยาบาลจำนวน 60 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาแนะนำการพยาบาลทางคลินิก (Introductory Clinical Nursing Course) ณ วิทยาลัยชุมชนในตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มตัวอย่างนี้ถูกเลือกโดยการสุ่มเข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และใช้เครื่องมือวิเคราะห์ผู้เรียนคนละอย่างกัน นักเรียน 30 คนในกลุ่มควบคุมถูกประเมินด้วยเครื่องมือวัดรูปแบบการคิด ขณะที่นักเรียน 30 คนในกลุ่มทดลองถูกประเมินด้วยเครื่องมือวัดรูปแบบการเรียน และทั้ง 2 กลุ่ม จะถูกแปรผลกลุ่มด้วยข้อมูลวิเคราะห์ผู้เรียน สำหรับคะแนนผลสัมฤทธิ์ของทั้ง 2 กลุ่ม ได้จากการประเมินผลใน 5 วิชาที่เรียนในเทอมนั้น ข้อมูลที่ได้มานี้วิเคราะห์ด้วยค่า t-test พบว่าความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ใน 2 กลุ่มนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

Durfey (1986 : 1656-A) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียน การเลือกวิชาเอก และความชอบในสภาพแวดล้อมทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนในชั้นต้นและชั้นสูงของวิทยาลัยชุมชนแห่งหนึ่งจำนวน 432 คน ผลจากวิจัยปรากฏว่าไม่พบความสัมพันธ์อย่างชัดเจนระหว่างรูปแบบการเรียน การเลือกวิชาเอก และความชอบในสภาพแวดล้อมทางอาชีพแต่การเลือกวิชาเอกมีความสัมพันธ์กับความชอบในสภาพแวดล้อมทางอาชีพมีการศึกษาต่อว่ามีตัวแปรอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียน การเลือกวิชาเอก และความชอบในสภาพแวดล้อมทางอาชีพ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทั้งสามส่วนนี้ได้แก่ความชอบในรูปแบบการเรียน ความแตกต่างของวัฒนธรรม อัตชีวประวัติ และความสนใจในอาชีพ

Jeffrey (1986 : อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, 2535 : 57) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของรูปแบบการเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการเรียนและศึกษายาทบาทของแบบการเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาภาษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเซาเธิร์นแคลิฟอร์เนีย จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนมีส่วนเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความแตกต่างกันระหว่างรูปแบบการเรียนของนักเรียนชายและหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Melone (1987 : 60-A) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญา และรูปแบบการเรียนของวัยรุ่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ระดับสติปัญญา และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนระดับ 8 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 แห่ง ในนิวยอร์ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ Arlin Test of Formal Reasoning and Learning Style Inventory ของ Dunn and Price ผลการวิจัยพบว่าระดับสติปัญญาและรูปแบบการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์กัน ไม่พบความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสองเชื้อชาติ แต่พบว่ามี ความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง วิชาเอกมีความสัมพันธ์กับเพศและรูปแบบการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ยกเว้นวิชาเอกคณิตศาสตร์ นักเรียนผิวขาวมีผลการเรียนที่ดีกว่านักเรียนผิวดำ นักเรียนหญิงและนักเรียนเชื้อชาติอื่น ๆ ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกันมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนชาย

Stone (1987 : 1130-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบของการเรียนที่ชอบของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ที่ชอบและสาขาวิชาเอกที่ระบุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาเอก 5 วิชา คือ พยาบาล การศึกษา การเงิน ภาษาอังกฤษ และวิศวกรรม โดยมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาละ 40 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาละ 40 คน รวมทั้งสิ้น 421 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของ Canfield จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบโดยวิธีการของ Scheffe' มีความแตกต่างในด้านความชอบเนื้อหาวิชาอย่างเห็นได้ชัดเจน ความชอบของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างจากความชอบของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาเอกเดียวกัน นักศึกษาสาขาวิชาเอกพยาบาลมีความแตกต่างมากที่สุด ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ที่ชอบกับสาขาวิชาเอกที่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Zak (1990 : 384-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนสายวิชาชีพและนักเรียนที่ไม่ได้เรียนสายวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 9 ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมแบบผสมจำนวน 550 คน และนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาจำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจการเรียนรู้ที่จัดทำโดย Dunn, Dunn และ Price ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนสายวิชาชีพมีความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้จากการทดลองย่อย 22 ครั้ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนสายวิชาชีพต้องการสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบกว่า ไม่ต้องการแสงสว่างที่มากเกินไปและต้องการอุณหภูมิที่เย็นกว่า รวมทั้งต้องการให้มีผู้ใหญ่อยู่ควบคุมดูแลขณะทำงาน สิ่งที่นักเรียนสายอาชีพไม่ชอบคือ การเรียนตามลำพัง การเรียนกับเพื่อนหรือในบางกรณี การเรียนโดยมีผู้ใหญ่คอยควบคุมดูแล นักเรียนไม่ชอบเรียนในตอนเช้า แต่ชอบเรียนในตอนเย็น และมีลักษณะเชื่อฟังครูผู้สอนมากกว่าผู้ปกครอง ซึ่งแบบการเรียนดังกล่าวนี้แตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้เรียนสายวิชาชีพ

Grout (1991 : 2619-A) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนของครูและรูปแบบการเรียนของนักเรียนที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและการมาเรียนอย่างสม่ำเสมอของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนอย่างสม่ำเสมอของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนอย่างสม่ำเสมอกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อศึกษาผลจากการสอน เมื่อจัดรูปแบบการสอนของครูให้ตรงกับรูปแบบการเรียน

Matthews (1991 : 253-266) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของรูปแบบการเรียนที่มีต่อระดับคะแนนของนักศึกษาวิทยาลัยชั้นปีที่หนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (ก) ศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยใช้แบบสำรวจรูปแบบการเรียนของ Canfield (ข) เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษาที่มีเชื้อชาติและเพศต่างกัน (ค) เพื่อศึกษาผลของวิชาเอกที่มีความสัมพันธ์กับเพศและรูปแบบการเรียน (ง) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 จำนวน 795 คน แบ่งเป็นนักศึกษาชาย 375 คน และนักศึกษาหญิง 420 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาผิวขาว 399 คน นักศึกษาผิวดำ 391 คนและ เป็นนักศึกษาเชื้อชาติอื่น ๆ อีก 6 คน ผลการวิจัยพบว่าแบบการเรียนที่นักศึกษาชอบคือแบบสังคมและความคิดรวบยอด แบบการเรียนที่ไม่ชอบคือ แบบอิสระ

Harwood (1992 : 447-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งองค์ประกอบทางด้านการตอบสนองต่อการรับรู้มีความสัมพันธ์มากที่สุด

เรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับ 12 จำนวน 99 คน และครูสอน

ภาษาอังกฤษ 4 คน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในชนบทที่รัฐแมสซาชูเซต ผลการวิจัยพบว่า

1. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและการมาเรียนสม่ำเสมอ
2. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรเพศของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเมื่อได้รับการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียน

Leidig (1992 : 1372-A) ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของบทเรียนไฮเปอร์เท็กซ์ที่ส่งผลต่อผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียน (Learning Style) แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเชื่อมโยงด้วยข้อความหลายมิติ (Hypertext) มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีรูปแบบในการเรียนต่างกัน

Melara (1996 : 313-328) ได้ศึกษาผลของรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) กับสภาพการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมไฮเปอร์เท็ก 2 รูปแบบ โดยบทเรียนทั้ง 2 แบบใช้เนื้อหาที่เหมือนกันแต่แตกต่างกันด้านรูปแบบ และวิธีการเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ในโครงสร้างบางส่วน โดยแบ่งเป็นแบบ Hierarchical-like Structure กับแบบ Network-like Structure กลุ่มทดลองในครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิทยาลัย จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละกลุ่ม บทเรียนไฮเปอร์เท็กทั้ง 2 แบบ มีประสิทธิภาพที่เท่ากันในการสอน และช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนตามความชอบ ตามประสบการณ์ โดยที่รูปแบบ Network-like Structure ปรับตัวเข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ได้ดีกว่า รูปแบบแบบ Hierarchical-like Structure นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เวลาในการเรียนด้วยบทเรียนทั้งสองรูปแบบมีความแตกต่างกัน

Shih และ คณะ (1998 : Online) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักเรียน แรงจูงใจ ลักษณะทางการเรียน กลวิธีการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน ผ่านเว็บในลักษณะการศึกษาทางไกล ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับปัจจัยอื่นๆ แต่จากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนสนุกกับการเรียนการสอนผ่านเว็บ สามารถควบคุมตนเองได้โดยมีแรงจูงใจและความคาดหวังสูงจากการเรียนการสอนผ่านเว็บ ผู้เรียนจะสนใจในการตรวจสอบเกรดมากกว่าการสื่อสารในชั้นเรียนกับผู้สอนผ่านอีเมล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเสนอแนะว่าผู้สอนควรมีกิจกรรมทางการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียนเพื่อช่วยควบคุมผู้เรียนให้เรียนได้ดีขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

ประ โยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525 : 103-108) ได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 750 คน ผลจากการวิจัย พบว่า

1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชอบแบบการเรียนรู้ 4 แบบ คือ ชอบการเรียนรู้แบบร่วมมือค่อนข้างสูง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระปานกลาง ไม่ชอบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง และแบบแข่งขัน
2. นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีแบบการเรียนรู้แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ นิสิตชายชอบแบบการเรียนรู้แบบอิสระสูงกว่านิสิตหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นิสิตหญิงชอบแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่า นิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

4. นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีแบบการเรียนแบบพึ่งพาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นิสิตชั้นปีที่หนึ่งชอบแบบการเรียนพึ่งพามากกว่าชั้นปีอื่น ๆ และนิสิตชั้นปีที่สี่มีแบบการเรียนแบบพึ่งพาน้อยที่สุด

5. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน มีแบบการเรียนแบบอิสระ แบบพึ่งพาและแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

6. นิสิตคณะมนุษยศาสตร์ ก่อนเรียนวิชาเอก นิสิตชายนิยมแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด นิสิตหญิงนิยมแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด ทั้งนิสิตชายและนิสิตหญิงนิยมแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงต่ำสุด นิสิตเพศต่างกันนิยมแบบการเรียนแบบอิสระแตกต่างกัน เมื่อเรียนวิชาเอกแล้ว นิสิตชายและหญิงนิยมแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด และนิยมแบบหลีกเลี่ยงต่ำสุด นิสิตเพศต่างกันนิยมแบบการเรียนแต่ละแบบไม่แตกต่างกัน นิสิตผลการเรียนต่างกันนิยมแบบการเรียนแต่ละแบบไม่แตกต่างกัน ผลการเรียนและแบบการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พัชรีย์ เกียรตินันท์ทวิมล (2530 : 137-141) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลและที่รับผลของแบบการเรียนของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาพยาบาล ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 ของสถาบันศึกษาด้านพยาบาล 5 แห่ง สังกัดในกรุงเทพมหานคร จำนวน 584 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีแบบการเรียนแตกต่างกัน โดยมีการเรียนแบบดูดซึมมากที่สุด รองลงมาคือ แบบคิดเอกลัคนัย แบบปรับปรุง และแบบคิดอเนกนัยตามลำดับ และแบบการเรียนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพยาบาล แต่ส่งผลให้มีความพึงพอใจในการเรียนพยาบาล

ชวนสิทธิ์ สุขชาติ (2532 : 128) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบแบบการเรียนของ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบ แบบการเรียนของ นิสิตสาขาการศึกษาของมหาวิทยาลัยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำแนกตามวิชาเอก เพศ สถาบัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดแบ่งแบบการเรียนจำนวน 6 แบบ ตามแนวของกราช่าและไรช์แมน (Grasha and Reichman) คือแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ ตัวอย่างประชากรเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่สุ่มจากนิสิตสาขาการศึกษา วิชาเอก ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 442 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตที่มีวิชาเอกต่างกัน มีแบบการเรียนแบบหลักเลี้ยงและแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยนิสิตวิชาเอกภาษาไทยมีแบบการเรียนแบบหลักเลี้ยงต่ำกว่านิสิตวิชาเอกสังคมศึกษา และนิสิตวิชาเอกวิทยาศาสตร์ มีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษ

2. นิสิตในแต่ละสาขาวิชาเอก มีแบบการเรียนแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลักเลี้ยง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด รองลงมาได้แก่ แบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ

ทัศนีย์ ศิริวัฒน์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนของนักศึกษาคณะ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสำรวจรูปแบบการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสำรวจของ Grasha และ Reichman ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาชอบรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือมากที่สุด
2. นักศึกษาทุกชั้นปีชอบรูปแบบการเรียนแบบแข่งขันแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มาเรียนเป็นประจำ ชอบรูปแบบการเรียนแบบหลักเลี้ยงแตกต่างจากนักศึกษาที่มาเรียนเป็นบางครั้งและนักศึกษาที่ไม่เคยมาเรียน

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำชอบรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน

อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 659 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามรูปแบบการเรียนซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามรูปแบบการเรียนของ Grasha และ Reichman และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์สูง แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบแข่งขัน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และแบบหลักเลี้ยงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูง มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบแข่งขัน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนแบบหลักเลี้ยงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่ำมีรูปแบบการเรียนทั้ง 6 แบบอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกันมีรูปแบบการเรียนไม่ต่างกัน

นิภาวรรณ รัตนวราวัลย์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โปรแกรมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และ โปรแกรม อังกฤษ-คณิตศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแบบสำรวจรูปแบบการเรียน ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสำรวจรูปแบบการเรียนที่สร้างโดย Kolb ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีรูปแบบการเรียนแบบปรับปรุงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แบบคิดเอกชนัย แบบคิดอเนกนัย และแบบดูซึม
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในระดับต่าง ๆ มีรูปแบบการเรียนครบทั้ง 4 แบบ
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่างกัน มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน

พรทิพย์ บุญรอด (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แบบการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 961 คน โดยใช้เครื่องมือจากแบบวัดแบบการเรียนของ Grasha และ Reichman พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ชอบแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือรองลงมา และชอบแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด และเมื่อทำการเปรียบเทียบความเกี่ยวข้องระหว่างแบบการเรียนกับระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า แบบการเรียนกับระดับชั้นปี ไม่มีความเกี่ยวข้องกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ขณะที่สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับแบบการเรียนที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยที่นิสิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด ขณะที่นิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ชอบแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงและระดับต่ำ ชอบแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด ขณะที่นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับกลาง ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด

สุคนธ์ สนธิ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจรูปแบบการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 374 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามรูปแบบการเรียน 6 แบบคือ แบบสาธิต แบบศึกษาดูด้วยตนเอง แบบบรรยาย แบบอภิปราย แบบฝึกหัดปฏิบัติจริง และแบบแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีรูปแบบการเรียนแบบฝึกหัดปฏิบัติจริงมากที่สุด รองลงมาคือแบบบรรยาย

แบบอภิปราย แบบสาธิต แบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และแบบแก้ปัญหา

2. นักศึกษาชายและหญิงมีรูปแบบการเรียนรู้แบบฝึกหัดปฏิบัติจริงแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีรูปแบบการเรียนรู้แบบบรรยาย

แบบฝึกหัดปฏิบัติจริง และแบบสาธิตแตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่มีงานทำและไม่มีการทำงานมีรูปแบบการเรียนรู้แบบบรรยายแตกต่างกัน

นิภา ไชยภูมิ (2537 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนสำรวจรูปแบบการเรียนรู้เพื่อใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 246 คน ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของ Canfield ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยปรับสามารถนำมาใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสงขลาได้ โดยมีค่าความเที่ยงแต่ละองค์ประกอบที่ใช้วัด 20 องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.29-0.75 ค่าความตรงแต่ละองค์ประกอบที่ใช้วัด 20 องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.08-0.66

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน

3. นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างจากนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

สุปราณี สดวาร์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงและต่ำ โรงเรียนราชินีบน กรุงเทพมหานคร กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชินีบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 719 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจวัดรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลมาจากแบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของ Canfield ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนโรงเรียนราชินีบนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรูปแบบการเรียนรู้ด้านความคาดหวังผลการเรียนในระดับดีสูงที่สุด ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบเป็นอันดับสุดท้ายคือความคาดหวังผลการเรียนระดับควรปรับปรุง

2. ลักษณะผู้เรียนอยู่ในกลุ่มสังคม/ประยุกต์สูงที่สุด และอิสระ/ประยุกต์ต่ำที่สุด

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงและต่ำ มีรูปแบบการเรียนรู้และลักษณะผู้เรียนแตกต่างกันมากในบางด้าน คือ ความสนใจเกี่ยวกับตัวเลข การใช้ภาษา วัตถุประสงค์ของผู้คน วิธีการเรียนแบบลงมือปฏิบัติจริง การศึกษาโดยใช้ภาพ ความคาดหวังผลการเรียนระดับดีมาก ดี ปานกลาง และควรปรับปรุง ส่วนลักษณะผู้เรียนได้แก่แบบกลางและอิสระ

นพวรรณ ภูไพบูลย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 216 คน โดยใช้แบบวัดที่พัฒนามาจาก Albert A. Canfield ผลการวิจัยปรากฏว่า รูปแบบการเรียนที่ต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปริศนา ใจบุญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำแนกตามเพศ สาขาวิชาที่เรียน และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Parkland College และแบบวัดวิธีการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงมาจาก South Africa University ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.65 และ 0.63 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนที่นักศึกษาชอบมากที่สุดโดยภาพรวม จำแนกตามเพศ สาขา และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การเรียนรู้ทางสายตา ยกเว้นนักศึกษาสาขาพลศึกษาที่ชอบการเรียนรู้ทางสายตา การฟัง และการเคลื่อนไหว วิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยภาพรวมพบว่า ควรมีการปรับปรุงในทุกด้าน ยกเว้นด้านทักษะในการสอบและด้านภาวะรบกวนหรือสิ่งแวดล้อม

นิตยา เกิดแยม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้อของผู้เรียนที่สอบผ่านและไม่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามเพศ ประเภทของโรงเรียน คะแนนเฉลี่ย การหาความรู้เพิ่มเติม และความชอบในการอ่านหนังสือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามี 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่สอบผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 369 คน และผู้ที่ไม่ผ่านเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 357 คน เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามของ Anthoy F. Grasha and Sheryl Riechman ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่สอบผ่านและไม่ผ่านเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนรัฐบาลมากกว่าโรงเรียนเอกชน ส่วนการหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่นพบว่าผู้ที่สอบผ่านส่วนใหญ่ใช้วิธีเรียนพิเศษ/กวดวิชา ในขณะที่ผู้ที่สอบไม่ผ่านใช้วิธีค้นคว้าจากห้องสมุด ผู้ที่สอบผ่านและไม่ผ่านมีวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด และมีวิธีการเรียนรู้แบบแข่งขันน้อยที่สุด

สุรศักดิ์ ยอดหาญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้อของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้อของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามเพศ ปีที่เข้าศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และสถาบันราชภัฏที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่พัฒนามา

จากแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Grasha and Reichman ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากที่สุด และแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีเพศต่างกัน ปีที่เข้าศึกษาต่างกัน สาขาวิชาต่างกัน และสถาบันราชภัฏที่ต่างกัน มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่แตกต่างกัน

จิราพร จิตต์มั่น (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ แบบสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของ David A. Kolb และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบการเรียนรู้แบบเอกนิยมมากที่สุด รองลงมาคือ แบบปรับปรุง แบบคู่คี่ และแบบเอกนัย ตามลำดับ และนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกันมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน